

HET HERKENNEN VAN GROTE MEEUWEN (DEEL 5)

Bram Rijksen

In de voorgaande delen is ingegaan op specifieke leeftijdskenmerken en het verschijnsel "rui" bij grote meeuwen. In het derde en vierde deel is aangegeven hoe deze onderwerpen kunnen helpen bij het determineren van zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw, geelpootmeeuw en pontische meeuw. Daarbij zijn alleen de kenmerken aan bod gekomen die zichtbaar zijn bij zittende vogels.

In dit laatste deel worden aan de hand van een aantal schetsen de meest opvallende en onderscheidende kenmerken van de bovendelen van vliegende vogels besproken.

Eerste kalenderjaar (juveniel-eerste winter)

Zilvermeeuw 1ste kalenderjaar, augustus
Voornamelijk bruin gekleurd, weinig contrast.
Buitenste handpennen zwart, binnenste handpennen vormen licht venster.
Bovenstaartdekveren bruin gevlekt.
Brede donkere staartband, niet sterk contrasterend met bovenstaartdekveren.

Kleine mantelmeeuw 1ste kalenderjaar, augustus
Koude (grijs-)bruine grondkleur. Contrastrijker dan zilvermeeuw.
Alle handpennen zwart, geen licht venster aanwezig.
Bovenstaartdekveren relatief licht, contrasterend met mantel.
Dichte zwarte staartband, contrasterend met lichte bovenstaartdekveren.

Geelpootmeeuw 1ste kalenderjaar, augustus
Bovendelen vaak iets warmer bruin dan bij zilvermeeuw.
Buitenste handpennen zwart, binnenste handpennen vormen iets lichter venster.
Bovenstaartdekveren relatief licht.
Scherp afgetekende zwarte staartband op overigens witte staart, sterk contrasterend met lichte bovenstaartdekveren.

Pontische meeuw 1ste kalenderjaar, augustus
Bovendelen vaak iets lichter bruin dan bij zilvermeeuw.
Buitenste handpennen zwart, binnenste handpennen vormen iets lichter venster met zogenaamd "lamellenpatroon".
Bovenstaartdekveren relatief licht.
Zwarte staartband, vaak met extra bandje, op overigens witte staart, sterk contrasterend met lichte bovenstaartdekveren.

Omdat snelle ruiers als geelpootmeeuw en pontische meeuw tijdens het eerste levensjaar al veel dekveren vervangen voor de winter, zijn deze in het late najaar vaak te herkennen aan het contrast tussen oude versleten dekveren en de nieuwe verse exemplaren. Vaak hebben deze vogels ook lichtere kopveren.

Zilvermeeuw

Kleine mantelmeeuw

1ste kj. aug.

Geelpootmeeuw

Pontische meeuw

1ste kj. aug.

Geelpootmeeuw

Pontische meeuw

1ste kj. nov.

Geelpootmeeuw 1ste kalenderjaar, november

Bovendelen lichter en contrastrijker dan bij zilvermeeuw. Mix van versleten oude en verse nieuwe vleugeldekveren zorgen voor "rommelig" patroon. Buitenste handpennen zwart, binnenste handpennen vormen iets lichter venster. Zwarte staartband op verder witte staart, contrasterend met lichte bovenstaartdekveren.

Pontische meeuw 1ste kalenderjaar, november

Door slijtage en aanwezigheid van nieuwe lichte dekveren vaak bleek voorkomen. Buitenste handpennen zwart, binnenste handpennen vormen iets lichter venster met zogenaamd "lamellenpatroon". Door slijtage kan handpenkleur bleker zijn. Bovenstaartdekveren relatief licht. Zwarte staartband, door slijtage vaak minder contrastrijk dan in augustus-september.

Tweede kalenderjaar (eerste zomer-tweede winter)

Na ruim anderhalf jaar hebben de jonge vogels voor de eerste keer een volledige rui doorlopen, waarbij in de zomer niet alleen alle dekveren zijn vervangen, maar ook de eerste slagpennen zijn vervangen door een set nieuwe. Met deze nieuwe veren gaan de vogels hun tweede winter in.

Zilvermeeuw 2de kalenderjaar, december

Voornameelijk nog bruin gevlekt verenkleed, soms met enkele grijzere getekende dekveren. Buitenste handpennen zwart, grijze binnenste handpennen nog met zwarte tekening. Bovenstaartdekveren bruin gevlekt. Brede donkere staartband, contrasterend met witte bovenstaartdekveren.

Kleine mantelmeeuw 2de kalenderjaar, december

Contrastrijk; mix van bruin gevlekte en leigrijze/donkergrijze dekveren. Mantel vaak al geheel egaal grijs. Donkere handpennen, binnenste nauwelijks lichter. Bovenstaartdekveren wit, sterk contrasterend met mantel. Dichte zwarte staartband, sterk contrasterend met witte bovenstaartdekveren.

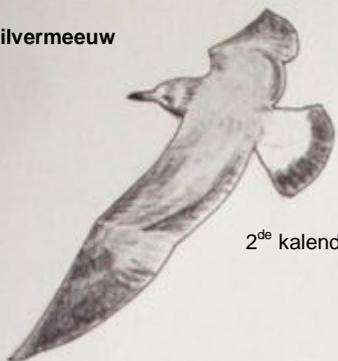
Geelpootmeeuw 2de kalenderjaar, december

Contrastrijk; mix van bruin gevlekte en grijze dekveren. Mantel vaak al geheel egaal grijs, donkerder dan van zilvermeeuw maar lichter dan van kleine mantelmeeuw. Buitenste handpennen zwart, binnenste handpennen vormen iets lichter venster. Bovenstaartdekveren wit, sterk contrasterend met grijze mantel en bovendelen. Zwarte staartband op overigens witte staart, sterk contrasterend met witte bovenstaartdekveren.

Pontische meeuw 2de kalenderjaar, december

Opvallend bleke meeuw, met mix van lichtbruine en lichtgrijze - al dan niet getekende - dekveren. Getekende nek vormt contrast met witte kop ("boa"). Buitenste handpennen zwart, binnenste handpennen vormen iets lichter venster met "lamellenpatroon". Op buitenste handpen meestal al een witte "spiegel" aanwezig. Bovenstaartdekveren relatief licht. Brede zwarte staartband, sterk contrasterend met witte bovenstaartdekveren.

Zilvermeeuw

Kleine mantelmeeuw

2de kalenderjaar, december

Geelpootmeeuw

Pontische meeuw

2de kalenderjaar, december

Zilvermeeuw

Kleine mantelmeeuw

3de kalenderjaar, december

Derde kalenderjaar (tweede zomer-derde winter)

Na ruim tweënhalf jaar hebben de jonge vogels voor de tweede keer een volledige rui doorlopen en gaan daardoor steeds meer op een volwassen meeuw lijken. Bij geelpootmeeuw en pontische meeuw zijn er nog nauwelijks kenmerken zichtbaar die wijzen op de exacte leeftijd.

Zilvermeeuw 3de kalenderjaar, december

Sterk lijkend op adulte vogel, maar lichtbruin gevlekte tekening op dekveren, en donkere tekening op handpennen wijzen nog op onvolwassen leeftijd.

Zwarte buitenste handpennen, waarvan het buitenste exemplaar (P10) met witte "spiegel".

Diffuus getekende staartband.

Kleine mantelmeeuw 3de kalenderjaar, december

Sterk lijkend op adulte vogel, maar vaak met nog lichtbruine waas over donkere dekveren.

Zwarte buitenste handpennen, waarvan het buitenste exemplaar (P10) met witte "spiegel".

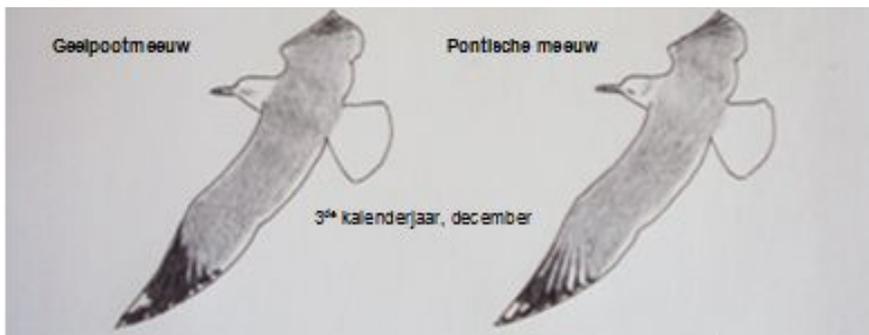
Diffuus getekende (restanten van) staartband.

Geelpootmeeuw 3de kalenderjaar, december

Als adult: mantel en dekveren donkerder dan zilvermeeuw. Zwart op handpennen ver doorlopend. In tegenstelling tot bij zilvermeeuw is ook op de top van de zesde (en soms zelfs op de zevende) handpen nog zwarte tekening aanwezig (officieel P5 en P4, van binnenuit geteld).

Pontische meeuw 3de kalenderjaar, december

Als adult. Kenmerkende zwart-wit-grijs tekening op buitenste handpennen, waarbij het lichte deel van de handpen ver langs het zwarte deel doorloopt.

Vierde kalenderjaar (derde zomer-vierde winter)

Na drieënhalf jaar zijn geelpootmeeuw, pontische meeuw en kleine mantelmeeuw niet meer van adulte vogels te onderscheiden. Alleen zilvermeeuw is met wat moeite nog als "adolescent" herkenbaar.

Zilvermeeuw 4de kalenderjaar, december

Sterk lijkend op adulte vogel, maar donkere tekening op handpennen wijst nog op onvolwassen status.

Zwarte buitenste handpennen, waarvan de buitenste twee exemplaren (P10 en P9) met witte "spiegel".

Kleine mantelmeeuw 4de kalenderjaar, december

Als adult. Leigrijze tot zeer donkere (soms bijna zwarte) bovendelen. Een contrast tussen de buitenste zwarte handpennen en de (iets) lichtere vleugelveren is altijd zichtbaar. Buitenste twee handpennen (P10 en P9) met witte spiegel.

Nawoord

In vijf artikeltjes is getracht de meest elementaire verschillen tussen vier soorten "grote meeuwen" te behandelen. Er is bewust gekozen voor het achterwege laten van teveel nuancerings; er zijn weinig soortgroepen waarbij het onderwerp zó makkelijk een loopje neemt met alle beschikbare determinatiekennis...

Toch is het mogelijk om met behulp van goede informatie een groot deel van de meeuwen op leeftijd en op naam te brengen. En zodra je dat een beetje in de vingers hebt, blijkt dat vogels kijken nóg leuker kan zijn dan je al dacht.